

- О. М. Романуха,*
к. і. н., доцент, доцент кафедри економіки та бізнесу,
Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського
ORCID ID: 0000-0003-4695-3985
- Ю. А. Халілова-Чуваєва,*
к. політ. н., доцент, доцент кафедри готельно-ресторанного бізнесу,
Одеська національна академія харчових технологій
ORCID ID: 0000-0002-1935-7793
- К. С. Хаврова,*
д. е. н., доцент, доцент кафедри економіки та бізнесу,
Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського
ORCID ID: 0000-0001-9376-0700
- О. С. Коваленко,*
студент, гр. ГРС-20, навчально-науковий інститут бізнесу та гостинності,
Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського
ORCID ID: 0000-0003-1635-2775

DOI: 10.32702/2306-6806.2021.2.42

ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ В УКРАЇНА НА ПРИКЛАДІ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ ГАЛУЗІ

- O. Romanukha,*
PhD in Historical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics
and Business of the Educational and Scientific Institute of Business and Hospitality,
Donetsk national university of economics and trade named after Mykhailo Tugan-Baranovsky
Yu. Khalilova- Chuvaeva,
PhD in Political Sciences, Associate professor, Associate Professor of the Department of hotel
and restaurant business, Odessa National Academy of Food Technologies
K. Khavrova,
Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics
and Business of the Educational and Scientific Institute of Business and Hospitality, Donetsk
national university of economics and trade named after Mykhailo Tugan-Baranovsky
O. Kovalenko,
Student of the Department of Educational and Scientific Institute of Business and Hospitality,
Donetsk national university of economics and trade named after Mykhailo Tugan-Baranovsky

DYNAMICS OF HOSPITALITY INDUSTRY DEVELOPMENT IN UKRAINE ON THE EXAMPLE OF HOTEL AND RESTAURANT INDUSTRY

У статті розглянуто питання розвитку індустрії гостинності в Україні на прикладі готельно-ресторанної галузі. Проаналізовано статистичні дані щодо динаміки розвитку підприємств готельно-ресторанного комплексу. Констатовано динамічне зростання роботи галузі, випереджаючі темпи розвитку підприємств ресторанного господарства над готелями. Виокремлено залежність темпів розвитку від стабільності політичної системи, що слугує індикатором надійності інвестицій в галузь. Звернено увагу на роль фізичних та юридичних осіб підприємців та доведено, що активність перших у розбудові готельно-ресторанного комплексу, була значно вищою. Аналіз динаміки розвитку засвідчив поступове зростання частки фізичних осіб підприємців в індустрії гостинності, особливо в сфері ресторанного господарства. Фізичні особи підприємці були більш динамічними у своїй роботі та швидко реагували на вимоги ринку. Торкаючись питання впливу великих міжнародних подій на особливості динаміки становлення, з'ясовано, що під час проведення Євро-2012 та Євробачення-2017 частка юридичних осіб підприємців зростала, особливо в готельній сфері. Найбільші показники ефективності роботи підприємств фіксувалися не в рік проведення заходу, а наступного року. Звертаючи увагу на регіональні особливості розвитку готельної справи, виокремлено найбільш динамічні регіони. Зазначено, що анексія Кримського півострову та розгортання військового конфлікту на Сході України багато в чому змінили рейтинг лідерів, висунувши на

перше місце області Півдня та Заходу України. Це мало наслідки у зміні потоку інвестицій у більшій бік до Дніпропетровської, Одеської, Тернопільської та Івано-Франківської областей. Підкреслено важливість інтеграції індустрії гостинності України до Європейського простору, як найбільшого ринку світу готельних та рестораних послуг.

The article considers the development of the hospitality industry in Ukraine on the example of the hotel and restaurant industry. Statistical data on the dynamics of development of enterprises of the hotel and restaurant complex are analyzed. The dynamic growth of the industry, outpacing the pace of development of restaurant enterprises over hotels was stated. The dependence of the pace of development on the stability of the political system, which serves as an indicator of the reliability of investment in the industry. Attention is paid to the role of individuals and legal entities of entrepreneurs and it is proved that the activity of the first in the development of the hotel and restaurant complex was much higher. The analysis of the dynamics of development showed a gradual increase in the share of individual entrepreneurs in the hospitality industry, especially in the restaurant industry. Individual entrepreneurs were more dynamic in their work and responded quickly to market demands. Regarding the impact of major international events on the peculiarities of the dynamics of formation — it was found that during Euro 2012 and Eurovision-2017, the share of legal entities grew, especially in the hotel industry. At the same time, the highest performance indicators of enterprises were recorded not in the year of the event, but the following year. Paying attention to the regional features of the hotel business, the most dynamic regions are highlighted. It is noted that the annexation of the Crimean peninsula and the unfolding of the military conflict in eastern Ukraine have greatly changed the rating of leaders by putting the region of South and West Ukraine in first place. This had the effect of changing the flow of investment to a greater extent in Dnipropetrovsk, Odessa, Ternopil and Ivano-Frankivsk regions. The importance of the integration of the hospitality industry of Ukraine into the European space as the largest market in the world of hotel and restaurant services is emphasized. Proximity to this center and competitive pricing policy will contribute to the further development of the industry. Strengthening the competition of Ukrainian hotels and restaurants should be due to further improvement of service and quality of service, effective interaction of all elements of the hospitality industry.

Ключові слова: гостинність, готель, ресторан, розвиток, туризм, інвестиції.
Key words: hospitality, hotel, restaurant, development, tourism, investments.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Висока динаміка прогресу людства призвела до трансформації усіх сфер життєдіяльності. Посилення інтенсивності міграційних потоків, роботизація виробництва та обслуговування, збільшення чисельності населення — сприяло розвитку економіки та появі нових галузей: туризму; ресторанної справи; готельної справи та ін. Особливо активно ці напрями розвинулись в ХХ—ХХІ ст. Зростання попиту на обслуговування людини, сформувало повноцінну індустрію, прибутковість якої не поступалася таким традиційним напрямом економіки, як металургія, чи важке машинобудування. Цьому сприяло впровадження досягнень інформаційних технологій, що розширило можливості доступу до послуг та їх формат. Поширюючись та видозмінюючись під впливом факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, індустрія гостинності вийшла за межі кордонів національних економік ставши уособленням глобалізації на прикладі транснаціональних компаній в сфері готельного та ресторанного господарства.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Особливості розвитку динаміки підприємств готельно-ресторанної галузі досліджували: О. Давидова [1], Я. Волковська [2], Н. Онищук [3], Н. Кондратенко, Л. Оболенцева [4]. Проте, попри численні дослідження, недостатньо вивченими лишаються питання ролі фізичних та юридичних осіб підприємств у розвитку індустрії гостинності, вклад регіонів та вплив суспільно-політичних процесів на становлення готельно-ресторанної сфери.

МЕТА РОБОТИ

Мета роботи полягає в аналізі динаміки розвитку готельно-ресторанної галузі в Україні як важливої складової індустрії гостинності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Індустрія гостинності є складною системою, елементи якої активно взаємодіють між собою та є взаємозалежними. Серед основних елементів даної системи традиційно виокремлюють; засоби розміщення (готелі, хостели, кемпінги); заклади харчування (кафе, ресторани, їдальні); туризм; транспорт (автомобілі, аеропорти, залізниця); розважальні та соціально-культурні заклади (клуби, музеї, спорт-зали, тощо). Сьогодні до них можна додати інформаційний простір. Він пронизує усі вище згадані елементи та покращує сервіс обслуговування за допомогою власних віртуальних ресурсів гостинності: сайти, сервіси, довідкова інформація, реклама.

Проте центральне місце в системі гостинності традиційно продовжують зберігати за собою готелі та ресторани. Оскільки основним споживачем послуг гостинності виступає людина, а туризму — рушієм її розміщення, готелі та ресторани беруть на себе функції її розміщення та харчування. Задовольняючи основні потреби мандрівника, вони відіграють роль маркера, що визначає напрямок мандрівки та її тривалість. Взаємозалежність між наявністю готелів й ресторанів та потоком туристів добре засвідчує обговорення Європейським Союзом питання участі України в програмі TACIS, спрямованої на забезпечення потреб у готелях і ресторанах довкола основних транспортних коридорів, що

Таблиця 1. Динаміка розвитку суб'єктів господарювання

	Роки	Кількість суб'єктів господарювання							
		Усього	Темп приросту у відношенні до попереднього року	З них фізичні особи-підприємці	Темп приросту у відношенні до попереднього року	У % до загального показника	З них юридичні особи	Темп приросту у відношенні до попереднього року	У % до загального показника
Діяльність готелів і подібних засобів тимчасового розміщення	2010	4209		3327		79,0	882		21,0
	2011	4067	97	3131	94	77,0	936	106	23,0
	2012	3010	74	1827	58	60,7	1183	126	39,3
	2013	3788	126	2399	131	63,3	1389	117	36,7
	2014	4081	108	3006	125	73,7	1075	77	26,3
	2015	4035	99	2962	99	73,4	1073	100	26,6
	2016	4104	102	3174	107	77,3	930	87	22,7
	2017	4432	108	3392	107	76,5	1040	112	23,5
	2018	4985	112	3883	114	77,9	1102	106	22,1
	2019	5451	109	4291	111	78,7	1160	105	21,3
Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування	2010	29950		23857		79,7	6093		20,3
	2011	24933	83	18774	79	75,3	6159	101	24,7
	2012	28142	113	22441	120	79,7	5701	93	20,3
	2013	32957	117	26896	120	81,6	6061	106	18,4
	2014	37557	114	32727	122	87,1	4830	80	12,9
	2015	38345	102	33633	103	87,7	4712	98	12,3
	2016	38199	100	34207	102	89,5	3992	85	10,5
	2017	38545	101	34102	100	88,5	4443	111	11,5
	2018	41860	109	37283	109	89,1	4577	103	10,9
	2019	48398	116	43572	117	90,0	4826	105	10,0

Джерело: систематизовано авторами на основі даних [5—7].

проходять територією України. Розвиток такої бази є стратегічно важливим не лише з питання розвитку туризму, але й національного бренду, як основи розвитку індустрії гостинності загалом.

Формування основ сьогоденної бази готельно-ресторанної галузі в Україні відбулось в часи Радянського Союзу. Загальнодержавна політика спрямована на забезпечення громадян доступним відпочинком, проживанням та харчуванням сприяла створенню широкої мережі цих закладів з мінімальними умовами комфорту. Враховуючи особливості розташування рекреаційних ресурсів, промислових та адміністративно-політичних центрів, формувалась мережа готелів та ресторанів. Падіння ж залізного занавісу та розпад СРСР поставили на порядок денний необхідність її трансформації. Цього вимагали: невідповідність світовим стандартам, низький рівень сервісу, якості обслуговування; посилення конкурентоспроможності; необхідність залучення інвестицій; роздержавлення підприємств готельно-ресторанної галузі; переспрямування туристичних потоків.

Початком великих змін стало поступове зменшення частки держави в індустрії гостинності, що позитивно вплинуло на загальну динаміку темпів розвитку галузі. Протягом 2010—2019 років кількість готелів та подібних закладів розміщення в Україні зростає з 4 209 одиниць до 5 451. Коливання динаміки розвитку відбувались у 2012 та 2015 роках та пов'язувались з проведенням великих міжнародних заходів на кшталт пісенного конкурсу Євробачення-2017 та чемпіонату з футболу Євро-2012 [1]. Порахувавши темпи приросту готелів у відношенні до попереднього року, ми бачимо, що найбільші спади динаміки розвитку припадають саме на ці заходи. Водночас в наступні роки (2013, 2018) ми відзначаємо нестривале зростання, що знову змінюється спадом. Одночасно позитивна динаміка зростання мала певні відмінності щодо активності фізичних та юридичних осіб підприємців. Якщо темпи приросту юридичних осіб зростає в період проведення Євробачення-2017 та Євро-2012, а після скорочувались, то поведінка фізичних осіб підприємців була протилежною. На час проведення цих заходів вона скорочувалась, а після зростала (Див. табл.1). Загалом частка фізичних осіб підприємців у загальній кількості готелів та подібних місць розміщення була значно більшою за юридичних осіб, що свідчить про

домінування на ринку малих та середніх готельних комплексів та скорочення частки великих.

Позитивною була і динаміка розвитку ресторанів та підприємств з надання послуг мобільного харчування. Протягом 2010—2019 років їх кількість збільшилась з 29 950 до 48 398 підприємств відповідно. Спад динаміки прослідковувався лише 2011 року. Вплив міжнародних заходів був прямий. Збільшення кількості підприємств відбувалось у рік проведення заходів. В подальшому прослідковувалось повільне скорочення темпів розвитку при збереженні в цілому позитивної динаміки. Розподіл активності фізичних та юридичних осіб підприємців був протилежним від готелів та аналогічних засобів розміщення. Проведення великих міжнародних заходів позитивно впливало на активність фізичних осіб підприємців. Так, проведення Євро-2012 сприяло збільшенню частки фізичних осіб підприємців на ринку ресторанних послуг з 79% 2012 року до 90% — 2019 року. Активність же юридичних осіб починаючи з 2012 року була не стабільною та характеризувалась періодами спадів та росту. Протягом 2012—2019 років їх частка впала з 20% до 10%. Певний вплив на розвиток готельно-ресторанної справи в Україні завдала й суспільно-політична криза 2013—2014 років.

Роль великого, середнього та малого бізнесу в розвитку готельно-ресторанної справи гарно демонструють дані продуктивності роботи готелів і ресторанів за обсягами виробленої продукції (товарів, послуг). За період 2013—2019 років значні темпи приросту демонстрували представники малого бізнесу та мікропідприємництва. Так, у цей проміжок часу продуктивність роботи готелів даної ланки зростає з 558 млн грн до 4,2 млрд грн. Частка фізичних осіб підприємців збільшилась з 70% у 2013 році до 83% у 2019 році. Високу динаміку зростання демонстрували підприємства й ресторанної галузі. Зіставляючи дані середніх, малих та мікропідприємств, ми бачимо, що продуктивність середніх підприємств зростає з 2 млрд грн 2013 року до 3 млрд грн 2019 року, малих — з 4 млрд грн до 26 млрд грн відповідно та мікропідприємств — з 2 млрд грн до 21 млрд грн. Частка фізичних осіб підприємців при цьому для суб'єктів середнього підприємництва зростає з 53% до 79%, а мікропідприємництва з 73% до 92%.

Більш високі темпи розвитку ресторанної сфери можна пояснити збільшенням обсягу капітальних інве-

Таблиця 2. Обсяг капітальних інвестицій за видами економічної діяльності в сфері тимчасового розміщення та організації харчування млн грн

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Усього	180576	241286	273256	249873	219420	273116	359216	448462	578726	623979
Тимчасове розміщення й організація харчування	1033,2	1572,7	2264,9	1476,8	1482	1393,1	1477,9	2133,5	2675,1	2832,2
Тимчасове розміщення	679,1	1010,8	1534,7	872,2	867,1	890,2	756,1	1380	1473	982,9
Діяльність із забезпечення стравами та напоями	354,1	561,9	730,2	604,6	614,9	502,9	721,8	753,5	1202,1	1849,3

Джерело: систематизовано авторами на основі даних [8].

стіцій в галузь починаючи з 2018 року. За даними таблиці 2 обсяг капітальних інвестицій за видами економічної діяльності в сфері тимчасового розміщення та організації харчування сильно залежав від зовнішніх та внутрішніх факторів. Піки інвестиційної активності в галузь формували великі міжнародні події на кшталт — пісенного конкурсу Євробачення та чемпіонату з футболу Євро-2012. При загальній позитивній динаміці зростання обсягу інвестицій в Україні, за виключенням періоду 2013—2014 років, збільшення частки фінансування розвитку готельно-ресторанної галузі відбувалося виключно в період проведення масштабних заходів. Звертає на себе увагу і той факт, що обсяг самих капіталовкладень в обидва заходи був майже еквівалентним, незважаючи на різницю масштабів їх проведення та певний рівень підготовленості України до проведення Євробачення-2017 після фіналу кубку з футболу Євро-2012.

Розподіл капіталовкладень у відсотку до загального обсягу інвестицій скорочувався з 0,5% у 2017 році до 0,4% у 2019 році. Поглянувши на регіональний рівень інвестицій в засоби розміщення та харчування, можемо констатувати збільшення притоку інвестицій в Дніпро-

петровській та Одеській областях на 0,4%, Тернопільська та Луганська області на 0,2%, Івано-Франківська на 0,1%. Це збільшення відбулося за рахунок скорочення капіталовкладень в Львівській області на 0,6%, Закарпатська область — 0,3%, Волинська, Харківська, Херсонська, Чернівецька області й м. Київ — 0,2% (див. табл. 3).

Торкаючись регіонального стану справ, варто відзначити, що лідерами в розвитку готельної сфери виступають Одеська, Дніпропетровська, Запорізька, Львівська, Миколаївська, Київська області та м.Київ. За останні 20 років вони зуміли збільшити не лише кількість закладів розміщення, але й місць у них. Якщо в 2000 році Одеська область мала 96 готелів а аналогічних закладів розміщення та 8 161 місце то на 2019 рік дані показники дорівнювали 187 закладів розміщення та 26 151 місце. Дніпропетровська область відповідно: 84 заклади розміщення, 6 025 місць (2000 рік) та 106 закладів 13 070 місць (2019 рік). Запорізька область: 59 закладів розміщення, 3 554 місця (2000 рік) та 133 закладів розміщення й 17 938 місць (2019 рік). Львівська область: 55 закладів розміщення та 4 893 місця (2000 рік) й 130 закладів розміщення та 13 188 місць (2019 рік). Миколаївська об-

Таблиця 3. Обсяг капітальних інвестицій за видами економічної діяльності за регіонами. Тимчасове розміщення й організація харчування

	2019		2017	
	тис. грн	у % до загального обсягу у регіоні	тис. грн	у % до загального обсягу у регіоні
Україна	2832178	0,4	2133519	0,5
Вінницька	17267	0,1	10411	0,1
Волинська	11989	0,1	18151	0,3
Дніпропетровська	494265	0,7	110100	0,3
Донецька	17806	0,1	15959	0,1
Житомирська	1871	0	3425	0
Закарпатська	47498	0,5	43373	0,8
Запорізька	74237	0,5	73424	0,5
Івано-Франківська	14767	0,2	12765	0,1
Київська	45401	0,1	74693	0,2
Кіровоградська	2080	0	646	0
Луганська	9614	0,3	2914	0,1
Львівська	220605	0,7	315222	1,3
Миколаївська	27403	0,2	55084	0,5
Одеська	184561	0,9	109546	0,5
Полтавська	24459	0,1	30363	0,2
Рівненська	2642	0	7685	0,1
Сумська	1723	0	1581	0
Тернопільська	31653	0,3	7154	0,1
Харківська	44954	0,2	87110	0,4
Херсонська	16566	0,1	20677	0,3
Хмельницька	5963	0,1	3111	0
Черкаська	4342	0	6270	0,1
Чернівецька	4637	0,1	8713	0,3
Чернігівська	5215	0,1	10607	0,1
м. Київ	1520660	0,7	1104535	0,8

Джерело: систематизовано авторами на основі даних [8].

ласть: 44 закладів розміщення та 2 490 місць (2000 рік) й 103 закладів та 12 081 місце (2019 року). м. Київ: 95 закладів розміщення та 14 478 місць (2000 рік) й 129 закладів розміщення та 19 619 місць (2019 рік). Надзвичайно стрімкі темпи розвитку показала Херсонська область. Анексія Криму та переміщення через це значної частини відпочивальників в інші приморські регіони України сприяли збільшенню кількості закладів розміщення з 47 у 2000 році до 88 — 2019 року, а місць розміщення з 2 817 у 2000 році до 16 594 — 2019 року [5; 6].

Водночас, торкаючись частки вказаних лідерів в загальному обсязі готельних послуг України варто відзначити розширення долі Одеської області на ринку України, а саме з 8% до 12% за кількістю готелів та з 9% до 14% за кількістю місць розміщення. Це найвищі показники зростання в країні. Наближається за динамікою розвитку до неї Запорізька область. Збільшення кількості закладів розміщення зросло з 5% до 8%, а місць розміщення з 4% до 10%. Незначні темпи зростання притаманні Миколаївській (з 4% до 6% кількості закладів розміщення та з 3% до 6% місць розміщення) та Київській (з 4% до 6% закладів розміщення та з 3% до 5% місць розміщення) областям. Застій, а подекуди і спад, демонструють Дніпропетровська область та м. Київ. Динаміка розвитку готельної справи м. Київ взагалі характеризується скороченням частки кількості місць розміщення з 16% до 11%, за збереження частки кількості засобів розміщення в межах України на рівні 8%. Причина цього перетворення міста значною мірою в ділову столицю, розширення кількості офісних приміщень за рахунок готельного сектору. Прикладом може слугувати продаж з онлайн аукціону одного з найбільших готелів України — готелю Дніпро та заява нових власників про наміри перетворення будівлі на центр кіберпорту.

ВИСНОВКИ

Отже, індустрія гостинності характеризується динамічними темпами зростання. Аналіз розвитку готелів та ресторанів засвідчує залежність темпів розвитку від стабільності політичної системи в країні. Відсутність політичної криз сприяло збільшенню кількості підприємств готельно-ресторанної галузі, притоку інвестицій, зростанню обсягів виробництва. Загострення ж ситуації призводило до зворотних процесів. Нині можна вести мову про стабілізацію роботи галузі та досягнення нею докризових показників розвитку у 2019 році. Значна роль у цьому належить фізичним особам підприємцям, на долю яких припадало 70—90% усіх підприємств готельно-ресторанної сфери. Динамічний розвиток об'єктів малого та середнього бізнесу також був результатом реалізації курсу приватизації державного майна та побудови роботи галузі на принципах ринку. Ці процеси з одного боку сприяли додатковому залученню інвестицій, а з іншого — призводили до скорочення частки великих готельних підприємств. Прикладом слугує гучний продаж з аукціону готелю "Дніпро". Розвитку індустрії гостинності сприяло підписання угоди про безвіз та інтеграційні процеси до країн Європейського Союзу. За даними ВТО майже половина готельного фонду світу (49%) розміщена в країнах Європи, тоді як готельний фонд України становить 0,9% від європейського. Наближеність до такого центру та конкурентна цінова політика сприятимуть подальшому розвитку галузі. Посилення ж конкуренції українських готелів та ресторанів має відбутися за рахунок подальшого покращення сервісу та якості обслуговування, ефективній взаємодії усіх елементів індустрії гостинності.

Література:

1. Давидова О. Індустрія гостинності у контексті проведення Євро-2012. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія економіка. 2011. № 121—122. С. 44—48.

2. Волковська Я.В. Тенденції розвитку готельно-ресторанного бізнесу в Україні. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. 2015. № 12. С. 82—85.

3. Онишчук Н.В. Розвиток індустрії гостинності в Україні та світі. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. № 4 (21). 297—304.

4. Кондратенко Н.О., Оболенцева Л.В. Аналіз сучасного стану та тенденції розвитку готельного бізнесу в регіонах України. Проблеми економіки. 2019. № 4 (42). С. 72—80. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-4-72-80>

5. Офіційний сайт Держдержавної служби статистики України. Колективні засоби розміщення в Україні у 2017 році. Статистичний щорічник. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/05/zb_kzr_2017.pdf (дата звернення: 10.01.2021).

6. Офіційний сайт Держдержавної служби статистики України. Колективні засоби розміщення в Україні (юридичні особи, відокремлені підрозділи юридичних осіб) у 2019 році. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2019/tyr/kol_zas_ukr/arch_kol_zas_ukr.htm (дата звернення: 10.01.2021).

7. Офіційний сайт Держдержавної служби статистики України. Обсяг виробленої продукції (товарів, послуг) суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва за видами економічної діяльності у 2013—2019 роках. Кількість суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва за видами економічної діяльності у 2010—2019 роках. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/menu/menu_u/ioz.htm (дата звернення: 10.01.2021).

8. Офіційний сайт Держдержавної служби статистики України. Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/menu/menu_u/ioz.htm (дата звернення: 15.12.2020).

References:

1. Davydova, O. (2011), "Hospitality industry in the context of Euro-2012", *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Seriya ekonomika*, vol. 121—122, pp. 44—48.

2. Volkovskaya, Ya.V. (2015), "Trends in the development of hotel and restaurant business in Ukraine", *Scientific Bulletin of the International Humanities University*, vol. 12, pp. 82—85.

3. Onishchuk, N.V. (2019), "Development of the hospitality industry in Ukraine and the world", *Eastern Europe: Economy, Business and Management*, vol. 4 (21), pp. 297—304.

4. Kondratenko, N.O. and Obolentseva, L.V. (2019), "Analysis of the current state and trends in the hotel business in the regions of Ukraine", *Problems of the economy*, vol. 4 (42), pp. 72—80. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-4-72-80>

5. Official site of the State Statistics Service of Ukraine (2018), "Collective accommodation in Ukraine in 2017. Statistical yearbook", available at: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/05/zb_kzr_2017.pdf (Accessed: 10 January 2021).

6. Official site of the State Statistics Service of Ukraine (2020), "Collective accommodation in Ukraine (legal entities, separate divisions of legal entities) in 2019", available at: https://ukrstat.org/en/operativ/operativ2019/tyr/kol_zas_ukr/arch_kol_zas_ukr.htm (Accessed: 10 January 2021).

7. Official site of the State Statistics Service of Ukraine (2020), "The volume of products (goods, services) of large, medium, small and micro enterprises by type of economic activity in 2013-2019". "Number of large, medium, small and micro enterprises by types of economic activity in 2010-2019", available at: https://ukrstat.org/en/operativ/menu/menu_u/ioz.htm (Accessed: 10 January 2021)

8. Official site of the State Statistics Service of Ukraine (2020), "Capital investment by type of economic activity", available at: https://ukrstat.org/en/operativ/menu/menu_u/ioz.htm (Accessed: 15 December 2020).

Стаття надійшла до редакції 18.01.2021 р.